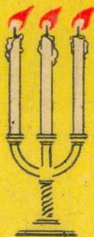
ВАСИЛЬ БАРКА

АПОСТОЛИ

1946

ВАСИЛЬ БАРКА

АПОСТОЛИ

1946

Видання
Івана Манила

Друкарня Дмитра Сажнина Авґсбурґ.

АПОСТОЛИ

Просохла по дощах земля південна,
свята земля. В зіницях анемона
одсвічується вись благословенна
і процвіта в теплі лоза червона.
А моря глибина весь день бунтує,
весь день запінена вода шумить,
кипить на мшистім камені, нуртує
та бризка на суху рибальську сіть.

Апостоли старі прийшли до моря,
до роздоріжжя на рясному квітні.
Чи ти, країно війн крем'яногора,
кохала зерна їх речей просвітні?

Діди, відклавши вбік ціпки та клунки,
дрімають на яркому моріжку.
Як квіти риз, від сонця візерунки
оздобили одежину жорстку.
Натруджена, згрубіла, мозоляста
рука спросоння чуб повідслоня...

Помолодівши три душі від щастя,
підводяться в блакитнім храмі дня.
Стоять і стежать вись, такі потужні,
що хмари їм течуть поміж плечима,
що близько духи сонць огнеоружні
летять, як блискавиця невслідима.

Внизу свічіння моря, й видно — он
шляхи, невідклонимі, як закон,
через ліси й степи лягли на Схід,
на Схід лягли крізь дикий непрохід.

Три напрямки! В краї чаклунства й тайни,
узору казки й золотого чуда,
поганства по затоках цвітодайних
та звірства в діямантових спорудах.
Три напрямки! Високий світоч віри
до мурав'їщу людському нести
наказано братам на три хрести,
братам — від духа в сонячній порфірі.

Загомоніла моря синь; тоді
старі прокинулись від шуму й шуму
і довго-довго слухали,як думу,
як пісню про страждання молоді,

той гомін моря, моря шум вечірній...
шафранний відсвіт славсь на той граніт,
на камінь і пісок, що став темніть,
темніть, як небокраю шовк надгірній.

Земля, з дитинства рідна! Як її
старим покинути й піти в чужину,
а потім горювати: любий сину,
якби то знов побачити її!
Якби побачити в секунду смертну
здаля, хоч раз один; дитячі втіхи
згадати й принести життя як жертву,
й лягти в землі чужій, од горя тихій.

Тепер іди й неси в страшні юдолі,
степи, ліси та гори, та пустині
неси свій хрест і хрест важкої долі,
і тільки згадуй моря беріг синій.
І тільки знай, що враз найглибша рана,
недавня рана в серці защемить,
коли дитяча радість несказанна
зустрінеться тобі в коротку мить
серед чужих людей... а ти про діти,
про діти рідних думаєш весь вік.

Сиділи три сіді, самі на світі,
аж поки засвітився молодик
і взявся три шляхи посеребрити,
що труд на них і смерть Господь предрік.

І треба йти і попрощатись треба
з тобою, моренько, горо, з тобою,
з тобою, квітонько, немов би неба
сльоза блакитна, — теплою, яркою...
простіть! Простіть і ви, найближчі, рідні:
і звідки знати ми могли, що східні,
що три шляхи,дороги хресні йдуть,
навіки йдуть од вас і смерть несуть,
і труд і жаль. І ніби то знайома
і пережита раз оця хвилина —
рішальна, судна. Темна моря втома
нагадує про сон — і зірка синя.

Пішли: Андрій—у щедру Україну,
Павло—в сусідню сторону піщану,
Фома—в чудесну землю, злототінну
та пишнодревну землю Індостану.

У тьмі розбризкує всі сльози моря,
і щось аж побивається: жаліє.

Вечірній пурпур, світло смутку-горя,
жаріє, на одежі трьох жаріє...

Вони ж пішли собі до царства мли,
пішли собі, по берегу пішли.

1944.

СХОДИ СОНЦЯ

I.

ХМАРНИЙ СВІТАНОК

Малятко-сонечко до уст
приголубля ранкову рожу,
молить: птиченьки малі й великі,
дроздоньку, ти на сріблисту
на скрипочку з стрілолисту
грай мені! —Ну, як я можу:
внизу ж гудуть пурпурні ріки?
Дроздоньку, ти на лілейну ліру
грай мені!—Ну, як я можу:
внизу й серед маргариток крики...

ой, злечу я на грядку сіру.

1944.

II. ВЕСЕЛИЙ ПУРПУР

Веселий пурпур, сонечко-червінець,
і сад, що процвіта до вінець,
людину радують... щебетанюсенька
сіренька
аж приграє співзвуччями! І ненька
виходить з хати в тіні срібносині.
На теплій ниточці-стеблині
відгукуються любі тоники,
ясноблакитні дзвоники.
В цей час будити безневинні діти
та з ними по садах радіти!
А ми? Згоріли верби на шляхах
і журиться бездомний птах.

1944.

III. СТАЛО СОНЕЧКО.

Стало сонечко в дворі
і тополі заступило.
Дівчинка о тій порі
та звертається: огненна сило!..
як тікала ніч-змія,
то тремтіли: неня й я.

Стало сонечко в дворі
і тополі заступило.
Чути голосок о тій порі:
ой, пташенятусенько! Як мило
у дворі співа, світа,сія...
ми ж то раді: неня й я.

1944,

ДУМА

Що коло шляху, дощами-кров'ю
потопленого,
а димами-пожарами завіяного,
а трупом-молодістю встеленого,
що коло шляху, там стояла матінка,
сива ненечка,
та в Господа Предвічного питалася,
питалася, руки прострілені здіймаючи,
здіймаючи руки, а груди в ранах
вітрам одкриваючи,
та груди, од пожару-війни обуглені,
питалася-молилася до Господа
Предвічного:
...коли ж мені правди в домі сподіватися,
та з молодими дітьми перестати коло
могили прощатися
та про смертні рани на душі забуватися?
Молилася-питалася, коло шляху стоячи,
а німі небеса кривавий дим закриває,
закриває, очі ненечці роз'їдає,

а коло чорного сонця вороння кружляє,
кружляє, матусиного чола торкає,
а коло ніг колосся догорає,
огненні краплі-зерна на землю скропляє,
а відповіді матусеньці та й немає.

1944.

НОННА

Лежать, на мумії Єгипту схожі,
батьки покійні. Долі, на рогожі
лежать в нетопленій світлиці
її матуся й батько темнолиці.
Три дні промовчала лелітка Нонна,
а їй світлиночка одновіконна,
то золота, то біла, то червона,
нагадувала про живущий світ.
Насилу встала! Йшла—торкнула ґніт
того світильника, що на столі;
у піч заглянула і на золі
брудну голівку вгледіла кошачу;
— мо' недогризена? Візьму, побачу...
а! хай їй!.. ой, як страшно легко йти!...
до кого ж я піду? Боюсь! Святий
мій Боженьку, хоч ти ж бо захисти!..
я чую: вмру сьогодні, якщо ти
покинеш. Всилу днері прочинила
сінешні і — надворі. Срібнобіла,
як пух, спадає з неба тиха сила...

В дворі бур'ян торішній притрусила
запорошила світ. І видно Нонні:
на порозкривані, на безвіконні,
пообколупувані й чорні хати,
сади позрубувані — сніг лапатий,
рябіючи, мигтючи в очах, пада...
І снігові і світові нерада,
попростувала, бідна, навмання,
і хоч відчула слабість, — проганя
хворобу злу що підтинає ноги,
та от несила... тихо, близь дороги
присіла мучачись і до землі
прищулилась, бо холодно малій.
А сніг сліпий притрушує дитину —
мов смертний саван, пада безупину...

1943.

ВЕЛИКОМУЧЕНИЦІ БЕРЛІНУ

В надлюдській каторзі дівчат краса,
в брудному пеклі, в голоді, нарузі,
в роботі, що вбиває душу — вся
затоптується. Вірні, добрі друзі,
нескорені, її люблю, одну її,
одну вславляю. Чисту! Що в гної
на европейськім камені спіткнулась.
Я ж бачу, знаю ж я і серцем чую:
сіяння сонця, зірочку святую
хранить у грудях. Бідна, і не зчулась,
як остаточно й просто тряпки шмат
прикрив ту іскру. Я його тримать
міг лиш з прокльоном крови. Ох, величні
великомучениці! В сніжнім січні
вам знов терпіти гострий біль, той жах,
що в ямах душі держить на ножах.
Я сподіваюсь: праведні, безгрішні,
нещасні душі, — пройдуть дні і тижні,
і місяці в стражданні хрестнім, хай
і роки пройдуть, — терпеливі й горді,
рабинями йдучи на ржавій корді

і вимріяний згадуючи рай,
ви ждіть ! Терпіть! Нічого... І надію
і віру, і любов в душі храніть!
Таки ж утнуть на світі горю-змію,
колись утнуть життя прокляту нить!
Очищені й спокутувані доні,
ви вернетесь — на ріднім, теплім лоні
слізьми обмити матері долоні
і воскресити корінь на руїні,
і викохати квіти на Вкраїні.

Берлін, І. 1944.

В ДУХОВНІЙ КАТОРЗІ

День — сірий; день — туманний; а чужа
страшна земля стоїть у скорбнім цвіті.
В духовній каторзі намучена душа
тепер аж почина собі радіти.
О, як мені відрадно! Господи, тепер
чи ти даруєш світло щастя нам —
невольникам, що з ям під баштами, з печер
молитву возсилають небесам?..
Я падаю й ридаю, й чую
неізреченну радість: переміна
прийшла на нашу долю злую...
Є лицарі великі! Є приклонники нові,
і перший раз я духом так радію!
Молюся! Жду! Благословляю! Ви —
брати одважні; з вами думку й дію
ділю, і крихту хліба з краплею води
ділю в залізі тюрм твердих.

Берлін 1944.

О, МИЛИЙ СВІТКУ МІЙ!..

О, милий світку мій! Звільнивсь од ката
і спочиваєш у золотосиній тіні,
бо тінь кривава ,чорна, тінь проклята
покинула твої святині.
Мій милий люду, відпочинь,
як немовля на материнських грудях
теплих,
у сонячній природі! Десь злочинця тінь
втекла в диму по прахах-пеплах.
О, люду мій на світі! Щастя,
солодка воля, срібних верб душа тремтить.
По морю сонця вісниця подасться
сказати про священну мить.

Ваймар, V. 1945

В РУЇНІ СМЕРТНИЙ СПОКІЙ

В руїні смертний спокій,
а річка, як промінна ява,
по цій землі жорстокій
спішить: — огниста, кучерява
травою в пишнім цвіті
на берегах... Он на ґраніті
аж гомонить до нас,
оркеструться в ласкавім тоні.
Якби мій сум пригас
в осонценім затоні...
Ріко! Водо чужа! Нещастя,
мов плугом, поворушить світ...
а мирна річенька подасться
до моря — в синій небозвід –
питати правди, хоч, гірка,
як сіль, весь вік гримить....

як грім, терпіння проріка
в надземну сонця мить.
По смерті, в першу мить надземну,
нам бути мирними ченцями.
З руїни лють змиває темну
глибока річка перед нами.

Вюрцбург, 1945

ПРИВИДИ З ВІТЧИЗНИ

I

Увечорі думаю ніжно і смутно
про стрічу відрадну з тобою.
Помарилось: ніби і голос твій чутно
і ніби ти вітра ходою,
від ниви, від повної цвіту,
наблизилась... миттю ж безумно
і трепетно рвуся назустріч — в одкриту,
в ту сонячну браму, що струмно
ллє сяйво, як з моря, а в ньому
ти в платті спішиш золотому.
Ні-ні! Помилився: то хід серафима
владичного... Пламенно й грізно
поглядує з брами ясними очима
і зброєю дзвонить залізно.
В нещасті сідаю на камінь порога,
схиляю чоло на долоні.
Одразу являєшся, пристрасна й строга,
щоб мучити в ріднім полоні.

1943

II.

Сідіє дух... а все ж надіюся, що стріну
од зірки промінь в образі людини.
І в цю останню сонячну одміну
дають надію й тіні чорносині,
й пекуча ясність на краю ночей —
такі, як вії й світ твоїх очей.
Надіюся: негадано-нежданно
ти вранці явишся... я рано-рано,
до сходу сонця буду ждати. Й там,
на перехресті вулиць кам'яних,
двом ясенам, розбудженим братам,
скажу, щоб листом свіжих крон своїх
в золоточорнім небі закипіли,
побачивши твої рукава білі.
І світач, вишній світач закляну,
щоб отчі милості й дари надземні
тобі приніс, возставши 'д сну
й помітивши твої зіниці темні.
Щаслива йди! Чи взнаю я в той час
добро твоїх признань, чи скаменію

од горя безпорадного, — для нас
вершитимуть висоти світлу дію...
І тільки твердо-твердо знати смію:
колись промовить дух: країну спас.

1943.

ВДОВИ

Опівночі без плача й побивання
ми тужимо в саду. Питаємося: доки
нам смерти ждать? Невже ж бо рання,
вона байдужа нам? А зорі астроокі
вислухують печалі кипариса.
Немісячно. Вінчає чашу серебріння,
при нім на зерна каменя, твердого, ніби
він з заліза,
криваві наші сльози впали
та й запеклись... ой, скорб життя осіння!
Піввіку відцвіло,—чи знали ж ми, чи знали,
як діє світу лад жорстокий,
як много істин ум у шестикрилім торжестві
минає згорда! Тільки в ці спокутні роки
їх ясно бачить страждуща душа,
коли, покинувши слізьми посолені
скориночки черстві,
долонею осліплі очі осуша,
склонившись на ґраніт. Невтішні жертви
безокого життя, з кровоточащим серцем,
хочуть знати,

що суджено: чи завтра вмерти,
чи цілий вік страждати?
А чаша з незносимим сяйвом неба
возвіщає:

те й збудеться, що статись має,
а людство вічно воскресає.

XI. 1942.

ЗОРІ і РОСИ

Навіщо знати їй, веселій,
що я щоночі в вічний храм
бреду, мольбу за всі оселі
прошіптую-ридаю там.
І дивляться зірки зелені,
як каменіючи в кутку,
як згадуючи хату нені,
хтось уроня сльозу важку.
І роси з вій пурпурно-чорних
у тьмі немісячній течуть.
Коли ж на теплих землях орних
загублену ми знайдем путь?
Коли ж ми коло вікон дому
і сонячник і дивину
торкнем у промені прямому,
немов прокинувшись од сну?
Висока ніч мовчить... Як іскри,
куріють зорі в небесах.
І віє в очі вітер бистрий,
і проліта без крику птах.

А вранці тучі, ніби скелі,
в розбитім промені стоять.
І всі чужі віольончелі
од щастя плачуть і проклять.
І очі краплями чужими
я освіжу в досвітній час.
Земля, забувши весни й зими,
в незвісний храм відносить нас.

1944.

ЕСПАНКА

В залізно-палючім промені, на камені,
бряжчить молодий танець.
І пальці — як стебла полум'я зламані,
і коси — як чорний вінець.
Війнула, ступнула коліном одчайно
і кинула в брязкоті руки.
І враз затужили грудьми одностайно
ці скрипки, птиці розлуки.
І в пісні злітає прибою білий плач
над синім оркестром моря.
Лиш рік, як бездна його прозора
та парусник милий взяла.
Взяла й життя нареченого; разом — тата...
кричала всю ніч дочка безумна.
На світі, на камені — доля проклята,
в нещастах, як вітер, шумна.
В несамовитім танці, в голосі темнім
висока печаль дзвенить,
І мучиться, кличучи щастя, в надземнім
прекраснім співі,—душа в цю мить.

Еспанко! Рідна! Твоя печаль свята —
й моя печаль. По степах
в залізно - палючім громі смерть проліта
убитих попелом присипа.
В степах — твої сестри, і їм світло очей
той грім щодня відбира.
Побиваються, бідні! В полум'ї гублять дітей,
на камені коло Дніпра.
Чужинко! Катується, як на хресті,
душа за них,
і страшно твоя печаль дзвенить.

1944.

Прокляття імператорові країни Сонячного Сходу

А що ж тепер? Одна
страшна деспотія звалилась: прах,
сміття, каміння в попелі — на страх
володарям страшного дна,
терзателям людського тіла
і духа розпинателям крикливим.
Подумати: якась потворинка посміла
глумитися над світом-дивом,
веселим сонцем та дітьми,
посміла немовлят стріляти
сотнями тисяч у ридаючих ровах,
при матерях збезумілих — німих
в страшну часинку страти...
Чорніла, в'янула трава
під чоботами біснуватих,
в залізо вкутих хижих псів,
що насміхалися з дитячого ридання
предсмертного. Який посів
вронили в землю, мстящу всім

за кров'ю пообкроплювані дання,
такий врожай пожати довелось.
Тепер у неба попросім,
тепер у Бога попросім,
щоб зразу ж цісар, скиптродержний
хтось,
безжалісний і до страждань людей німий,
та став на суд! О, підніми,
всесудна доленько і справедлива, —
і меч і терези, і знак подай,
щоб дощ нещасть затьмарив небокрай
і задзвенів як кара, як возмездя злива
над головою переступника закону
Господнього і людського! А інші всі,
невинні іскренні, побачивши знайому
зірницю правосуддя в пламенній красі
над колосками клоненого жита,
над колосками золотого неспокою,
обвітреного лану над шляхами літа
і зірочкою на травинці голубою,
нехай, побачивши високу кару
за безнемірну лютість над земними,
подивляться на демона, як на примару,
очима скорбно-світлими своїми
і перехрестяться; і стануть до роботи.

А „напівбог“, дотямивши, що то ж несила
йому грім сонця поборотъ
розправить чорносині в зміях крила
й тікати кинеться, крізь тьму піщану,
в пустиню,
сатані як царство дану.

V. 1945.

ГРОЗА в ГОРАХ

Вершина... дерево на ній — воно кипить
і в шумі срібному поломеніє.
Чи можу я забутися на мить,
коло корони сил твоїх, озіє?
Німі ґраніти світяться в льодах
і тучі йдуть, — нещастя з моря, —
і в очі бризкає важка вода,
краплинками засвічена в просторах.
Одразу дерево, як вихор, завилось,
дорога край безодні подиміла.
З-за хмар залізами ненависть біла
спадає в тьму, караючи когось.
З громами кинулись дощі димучі,
а дерево борониться гіллям, як знає.
Та от потроху гуркіт затихає
і добрі промені течуть крізь тучі.
І квіти — як цвітуть! Коло потоку,
що творить, мимо дерева ллючись, вода,
про пережитий жах — он голуба, нівроку,
золотоокій сміючись розповіда.

1937.

ЗАРІЧЧЯ

Іграючи сліпучими мечами, річка,
самого сонця рідная сестричка,
проз гори в танці проліта
і шумно білий сад віта.
По той бік, за піщаною косою,
якоюсь мрією прозоро-голубою
димок у небо в'ється. Блискає вогонь
на тлі густих зеленолонь.
Рибалки думають біля заток,
свій харч поклавши на платок,
і сплять мисливці близь оружжя
По насипу гуля собі подружжя...
І ми ходили по траві зарічній,
і ми клялися в дружбі вічній.

1938.

ПОЕМА ДОЩУ

У день дощу так сумно в темнім храмі,
у день, коли від туги я ті самі,
що і торік, — шепчу зашерхлими устами
слова; слова ті самі: невідома,
чи ти живеш на одинокім світі?
Тужу! Серед людей тужу і дома,
на всій землі, на всій, дощем политій.
Дивлюсь: одчинено окуту браму...
Крізь неї видно: люди молоді
і плач свічей і мрії фіміаму.
В моїй душі світлішає тоді.
Дивлюсь: три дівчини з Галичини —
такі байдуженькі стоять вони.
Одна промовила слова ласкаві,
душа голубоцвітна, сонцю рідна
і місяцю, що ллє печаль на трави.
Я чую: серця глибина невидна
в мені відразу засвітилась. Тепло
і затишно, і радісно на світі...
Життя - життя! Рости зеленостебло,
золотоцвітно процвіти; і вмиті

росою сонця — очі, очі ніжні
одкрий: і подивлюсь хоч раз на вік,
замерши в щасті невимовнім, — тижні
і день і ніч, як сходить молодик, —
дивитимусь, радітиму. Людину,
постріляну й побиту на війні,
ну, хто в годину надвечір'я синю
полюбить? Жінко ніжнорука, — ні,
я жду лиш крапельки добра в ці дні.
Блищать, немов корою бересклети,
коли сплива дощинка нічия,
каміннями оздоблені браслети
і срібноплетена її змія...
Ота змія отруту незносиму
у кров мою, у кров мою віддасть.
Як жертва, я три кроки тихо йтиму,
аж поки подола мене напасть.
І падаючи на нерідну землю,
я прошепчу одні незлі слова,
що цілий вік терпіння я приємлю,
а тільки мука ця й мені нова.
Труджусь весь вік коло престолу,
престолу Господа мого. Вночі,
як клонить вії світ страшний додолу,
я з золота виковую ключі.

Кую ключі до скриньки з кипарису,
до скриньки щастя й радости для всіх.
В рисунку ж поправля огненну рису,
схилившись, ангел, що проща мій гріх.
Надіюсь: мабуть, він мені поможе
спастись од срібних суджених отрут,
бо страшно жаль мені, о, Боже-Боже,
що спиниться благословенний труд.
А дощик моросить, а спів: „осанна!" —
на струнах, що з небес та до землі
незримо протяглись у димній млі,
бренить, як ласка серцю несказанна.
І світла хвиля душу підніма;
з передчуття свого сміюся гірко.
І хочу я: хоч ти світися, зірко,
якщо дощами сіється зима.
І сіється вона, і всі перлинки
аж світяться на темнозолотій,
од вітру схиленій — на гілці тій,
що дума щиро процвісти до жінки.
Ти бризкай, гілонько, аж до весни,
я ж походжу собі, тоді — додому,
в той манастир тісний, що в нім і втому
душа розвіє, скликуючи сни.
Коли в вікні зоря палає рання,

радію, як дитина, благодаті;
благословляю й кличу ті крилаті
думки, що їх пророки в світі-хаті
та прокричали, бачучи страждання.
Я пісню-жертву вдосвіта складу,
хай час одмірює на краплі щастя,
на краплі пламенні. В яснім ладу
мина часинка радости нечаста...
Уполудень мина в гранчастій залі;
я слухаю твого листа до нені: —
дівочна лілія й листки печалі
у росах сліз лягли в рядки пісенні.
„Подруженько єдина в світі-храмі,
мені твої страждання молоді
на серці. Поміняймося хрестами!“
Ти знехотя відмовилась тоді,
бо твій — то згадка, пам'ять білосрібна,
а мій — залізо й голуба емаль.
Як на Голгофу вся земля подібна,
то всім нести й нести свій хрест у даль.
Пригадую: ми йшли через руїни
і згарища в скалічених садах,
а бронза сонця повела відміни
на жовтий вечір, і за дім спада...
Увечері-вночі дивлюсь у морок,

на вічний лан хороших яснозорок.
Ми станем від безумства в ніч блаженну
теряти й пам'ять про своє життя
і тільки знати в очах зірку темну,
що нам віщує ніжні відкриття.
І я, і ти — як донечка Анітри —
ждемо: той день освітить небозвід,
коли всі риби розбивають лід
і всі бджілки в степу дзвенять на цитрі.
Життя-життя! Спішать на сонця схід,
спурхнувши вдосвіта з піддашшя-дому,
два голуби у небі голубому.

1943.

ОСІНЬ

Н. І.

Обсипалося золото, як сльози;
як жовтий плач — безшумний листопад
з дерев, що, ставши в лад,
цілують небо на дорозі.
І необачна, крильми біла,
мов камінь — полетіла
пташина... вниз! на воду,
тоді відтіль, вона кудись,
свою пізнавши вроду
в холоднім люстрі — в вись
метнулася і зникла в сонці,
що пестить, як дитиноньці долоньці,
листочки винограду в нішах
і коло них — на мармурових плитах
і на ґранітних, на темніших,
замшілих, павутинкою повитих.
Прозорий смуток і приємний
і тихий, як роса на павутинці.
Одсвічується город темний
на серці в річки. Наодинці

сіяє в небесах любов сліпуча.
І чути, що якась незрима туча
одходить од руїн,
і світ — спокутуваний він.
Як виплакався бомбами та жовтими
листками,
то й стих. Живі, земні, хіба ж над нами
та знов біда ударить в дзвін?

Реґенсбург, Х. 1945.

ЧЕРНЕЧІ СВІЧІ

Молитва

— Молюсь: якщо ти є на світі,
Високий Господи, на всі побиті —
поглянь на душі покалічені! Чи ти
даси пропасти їм? Владико мій,
добропромінний, тихий, всесвятий,
спини безумство на землі
і добру волю в душах посели,
і в душах частку світла посели,
і півкамінні оживи серця!
Всі ждуть спасіння — на отця
у всіх надія; то ж поклич,
поклич до другої Йордані!
Як день горить, як мучить ніч...
поклич, бо в чорному тумані,
в огні кривавому блукає
весь люд... терзання скрізь безкрає.
Молюсь: якщо ти є на світі,
прийди і стань між поколінь
земних, бо згинуть божевільні діти.
Рятуй, бо лихо тут! Амінь.

1943.

ВИДІННЯ

Он там, на мерехтливій на межі,
межі двох царств: життя і смерти,
коли катують на гіркім ножі
німого болю, що от-от роздерти
спроможеться останню думку, ніби
ткань, —
коли катують серця промінь, як пташину
прострелену над річкою в секунду синю,
коли катують довго, ти, нещасний, стань
мовчущим, гордим... І як завжди,
спочутливо
дивись на муку іншого і з ним страждай.
Ой, ти життя-життя! Огненна ниво,
що в ній згорає ніжний привид-рай.
Іти — кудись; надіятись — на щось,
радіти, як загоюються рани
на тілі й на душі: передостанні,
бо найновіші, що дістати довелось,
до смерти ятритимуться, без кінця
болітимуть, як виразки від ржавого заліза...
Ти придивися, бачиш: в сяєві вінця

тернового стоїть над молодістю моря,
що тчеться, як огню зеленосиня риза, —
— стоїть над молодістю моря та пожарами
степними,
та грозами, та кригами високогор'я,
та людськими безумствами: стоїть над ними
і дивиться, прощаючи і люблячи, звучи
і помагаючи... в руках — осонцені ключі
од храму неба на твердині на земній...
Отак помарилось в аду, на незносимім дні,
отак серед - ночі помарилось мені.

1944.

РІЗДВЯНА НІЧ

У невідомім домі, наодинці
сиділи тесля з жінкою (чужинці
в своїм краю, серед злорік).
Були ж такі неізреченно раді,
що і вони у городській громаді,
як другі, проживуть свій вік...
Народин ждали. В золотім безладді —
солома, внесена удень. К ограді,
близь печі, тулиться ягня.
Зелена зірка світить, аж жаріє,
предвісниця терпінь: тобі, Маріє,
терпінь, як матері; і дня
предвісниця, що здавна людство мріє
в огні кривавому, багні... і зріє
для всеочищень, воскресінь
своїх. О, мати змучена, північчі
у болях — і слова старі пророчі
вже справдились. Як тиха тінь,
підвівшись мовчки споглядала очі,
дрібненькі пальці гладила діточі...
зріс, і освятився враз

їй серця цвіт. Голубила, щасливо
всміхалася до сина. Всюди ж диво:
мов світиться сідий Кавказ,
і яснокрилий хор, матусю-діво,
з-над нього мчить, виспівує, правдиво
сповіщує про хату-храм.
Якби в той час та прийняли, запеклі,
закон людяности! Пророки втеклі
аж плакали — кричали: вам,
вам сказано, що доведеться в пеклі
горіть за зло! Віконечка безстеклі
стоять у світлі неземнім,
що озаря сім'ю. До немовляти,
леліючи, щось ніжно прошептати
схилилась жінка — і над ним
притьма заплакала: їй дано знати,
що сина їй за щось замучать при Пилаті
хитрющому. На всій землі
тоді велось: як возмужають діти,
то плач, нещасна, починай скорбіти,
в тривозі ждати ночі злі
і дні. А в небі ніби мало дніти:
то віща звіздонька, замість приміти,
на всіх, на всіх стежках земних,
до матері вела. І мимо Рами,

звідкільсь дядьки з вишневими ціпками,
що, бачивши провісні сни,
з-за річки рушили поміж тернами
й ліщиною, — тепер пройшли з дарами...
Хотять низький оддать поклін.
Дарунки: ладан, золото і смірну,
загорнуті в тканину двохколірну,
поклали мовчки на ослін
і попрощались. У дорогу вірну,
у ніч високу, свіжу, тихомирну
тихенько подались діди.
Еге, якби ж то тихомирну. — Люту!
Несамовиту! Іродову! Кляту!
О, Господи! Скоріш прийди,
спаси маленького, бо міддю куту
смерть руку підняла на темну хату.
Нічого! Прийдуть і дощі,
і холод мертвий, і лиха година, —
в людині Божого побачать сина.
К Тобі ж воззвах во дні й нощі:
від голоду, огню, хвороби — нині
маляток сохрани на Україні!

1943.

ЗМІСТ*)

*) Вірші з книги „Престольні свічі".

Обкладинка роботи
проф. О. Повстенка

Ціна 3 М.

ОБ'ЄДНАННЯ
УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ —
МУР